

Njemački geoekonomski položaj u svijetu

Germany's Geoeconomic Position in the World

Marko Šarić

Fakultet za logistiku, Univerzitet u Mariboru
e-mail: marko1saric@net.hr

Sažetak: *Geoekonomija podrazumijeva ponovo potvrđivanje državne vlasti u ime strategije i sigurnosti, radi zaštite vitalnih gospodarskih interesa geoekonomskom obranom, geoekonomskim ofenzivama, geoekonomskom diplomacijom i geoekonomskom inteligencijom. Njemačko gospodarstvo zasniva se na proizvodnji, njemački proizvodi su takvi da kupci širom svijeta žele kupovati; oni ih kupuju zbog kvalitete, pouzdanosti i tehnoloških inovacija, a ne samo zbog cijene. Njemačka geoeekonomska strategija koja se temeljila na tri ključna elementa i to :1. njemačka produktivnost, 2. ruski energenti i 3. izvoz u brzorastuće kinesko gospodarstvo, dolazi u pitanje zbog kontinuirane političke i ekonomske nestabilnosti naročito nakon ruske agresije na Ukrajinu i američkoga uvođenja carina. Kina je u njemačkoj geoekonomske strategiji partner broj jedan zbog veličine i brzoga rasta kineskoga gospodarstva.*

Ključne riječi : *Njemačka, Kina, geoekonomija, strategija.*

Summary: *Geoeconomics involves the reassertion of state power in the name of strategy and security, to protect vital economic interests through geoeconomic defense, geoeconomic offensives, geoeconomic diplomacy, and geoeconomic intelligence. The German economy is based on manufacturing, and German products are what buyers around the world want to buy; they buy them for quality, reliability, and technological innovation, not just for price. Germany's geoeconomic strategy, which was based on three key elements: 1. German productivity, 2. Russian energy resources, and 3. exports to the rapidly growing Chinese economy, is being challenged by continued political and economic instability, especially after Russia's aggression against Ukraine and the US imposition of tariffs. China is the number one partner in Germany's geoeconomic strategy due to the size and rapid growth of the Chinese economy.*

Keywords: *Germany, China, geoeconomy, strategy.*

1.UVOD

Njemačko gospodarstvo zasniva se na proizvodnji, njemački proizvodi su takvi da kupci širom svijeta žele kupovati; oni ih kupuju zbog kvalitete, pouzdanosti i tehnoloških inovacija, a ne samo zbog cijene. Njemački gospodarski model nazivaju i „socijalno-tržišno gospodarstvo“, a među njemačkim intelektualcima u vrlo čestoj uporabi je tzv. Ordoliberalizam ili uređeni liberalizam. (M.Sarich, B. Rosi 2019.). Vrlo je bitno proučavati i razumjeti odnose između ekonomije, globalizacije vezane uz izravna ulaganja, geoekonomije i geopolitike, posebice u kontekstu stanja u kojem se svijet trenutno nalazi. U radu se analizira strateška pozicija njemačkoga gospodarstva u odnosu na snažne svjetske ekonomske sile, prikazujući ključne ekonomske indikatore. Snažna svjetska ekonomska sila definira se prije svega na temelju njezine sposobnosti da značajno utječe na globalno gospodarstvo i međunarodne odnose, a ne samo na temelju jedne metrike. Ključni kriteriji uključuju:

1. Veličina BDP-a (Bruto domaćega proizvoda): ovo je najčešći pokazatelj, koji odražava ukupnu vrijednost roba i usluga proizvedenih u zemlji. Često se koriste BDP po nominalnoj vrijednosti i BDP po paritetu kupovne moći (PKM).
2. Udio u globalnom BDP-u: mjeri relativnu važnost zemlje u svjetskoj ekonomiji. Zemlje poput SAD-a i Kine imaju najveći udio.
3. Globalni utjecaj i konkurentnost: sposobnost utjecaja na globalne trgovinske politike, financijska tržišta i međunarodne ekonomske organizacije (poput MMF-a, Svjetske banke i WTO-a).
4. Inovacija i tehnološki napredak: zemlje koje su lideri u istraživanju i razvoju (R&D) te posjeduju napredne tehnologije često ostvaruju dugoročni gospodarski rast i jačaju svoju poziciju.
5. Stabilnost i otpornost: sposobnost gospodarstva da se nosi s globalnim ekonomskim šokovima, krizama i poremećajima.
6. Veliko i razvijeno domaće tržište: velika potrošačka baza omogućuje domaćim poduzećima rast i postizanje ekonomije razmjera.

Trenutno se Sjedinjene Američke Države i Kina smatraju dvjema najvećim ekonomskim silama, a skupine poput G7 i BRIC (Brazil, Rusija, Indija, Kina) okupljaju druge utjecajne ekonomije.

1.1.METODOLOŠKI PRISTUP

U radu je korištena deskriptivno-analitička metoda.

2. POJAM I DEFINIRANJE GEOEKONOMIJE

Geoekonomiju definiramo kao područje istraživanja koje ispituje veze između geopolitike i ekonomije. Geopolitika se, pak, može shvatiti u kontekstu međunarodnoga suparništva za moć, s klasičnom definicijom „proučavanje suparništva za moć ili utjecaj“ nad teritorijima i ljudima koji ih nastanjuju” (Lacoste, 2006). Ima i drugih definicija geoekonomije (Thoeniga 2024.), geoekonomiju definira kao „proučavanje interakcije između trgovine, diplomacije i geopolitike“. Chatam Houseovu ima definiciju geoekonomije „kao međugre međunarodne ekonomije, geopolitike i strategije“ (Schneider-Petsinger, 2020.). Claytona, Maggiorija i Schregera (2023.), geoekonomiju definiraju kao strategiju u kojoj „vlade koriste ekonomsku snagu svojih zemalja iz postojećih financijskih i trgovinskih odnosa kako bi postigle geopolitičke i ekonomske ciljeve“. Blackwill i Harris (2016.), geoekonomiju definiraju kao „korištenje ekonomskih instrumenata za promicanje i obranu nacionalnih interesa, te unaprjeđenje geopolitičkih ciljeva“. Strateški se usredotočuju na geoekonomske alate politike poput sankcija, koje se smatraju vrlo važnim, ali ne i jedinim alatom geoekonomije. Mattlin i Wigell napominju kako su geoekonomske strategije karakteristične za nezapadne sile, poput Brazila, Kine i Indije budući da se iste ne oslanjaju na vojna sredstva, već na ekonomske čimbenike (Mattlin, Wigell, 2016). Strateški gledano, geoekonomija je novo područje političke ekonomije. Politička ekonomija proučava odnos između politike i ekonomskih ishoda općenito, dok se geoekonomija uglavnom usredotočuje na međunarodnu dimenziju. Određene geoekonomske studije usredotočuju se na to kako međunarodna ekonomska razmjena utječe na međunarodnu politiku, posebno s rizicima sukoba i globalnom ravnotežom snaga. Geoekonomija ostvaruje balans između političkih i ekonomskih čimbenika međunarodnoga sustava, implementirajući ga tako u međunarodnu ili prekograničnu političku ekonomiju. Geoekonomija podrazumijeva „ponovno potvrđivanje državne vlasti u ime strategije i sigurnosti, radi zaštite vitalnih gospodarskih interesa geoekonomskom obranom, geoekonomskim ofenzivama, geoekonomskom diplomacijom i geoekonomskom inteligencijom“ (Khasnobis, 2018).

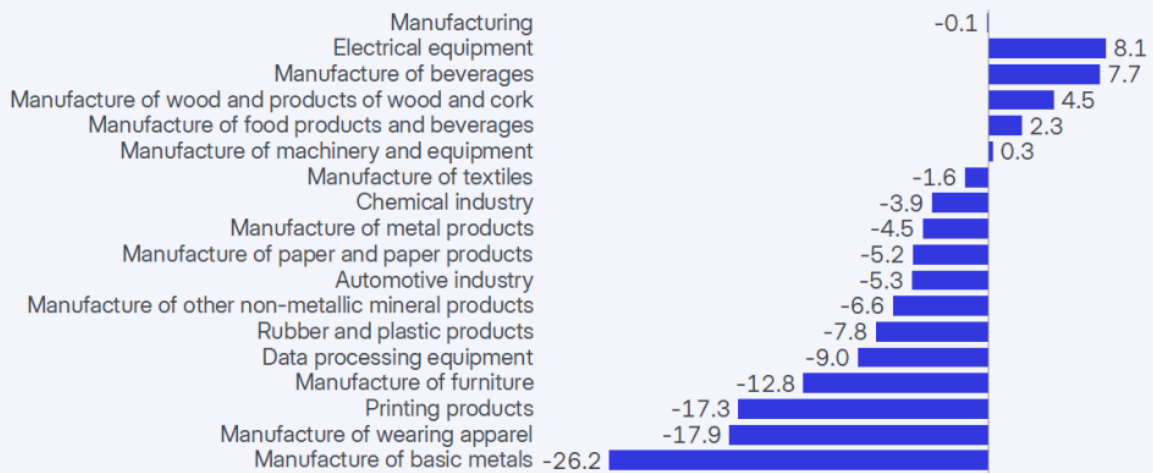
3. GEOEKONOMSKA POZICIJA SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE

Uz SAD i Kinu, na geoekonomskoj se razini vrlo često analizira i Savezna Republika Njemačka, zato što se smatra, planetarnom geoekonomskom silom. Jedan od argumenata kojim se potvrđuje njemačka geoekonomska relevantnost je da je zbog vladinih samonametnutih

ograničenja u uporabi vojne sile jedini znatan čimbenik zapravo ekonomska snaga (Mair, 2020). Novi put svile, koji predviđa stvaranje šest značajnijih ekonomskih koridora. Njemačka vanjska politika usmjerena je prema Rusiji i Kini i služi prije svega kao ostvarenje ekonomskih interesa, osiguranju uvoza energije, povećanju njemačkoga izvoza i zaštiti njemačkih investicija. Uzimajući u obzir tekuće razdoblje, Savezna Republika Njemačka, kao najveća i najjača europska ekonomska sila, bilježi usporavanje rasta bruto domaćega proizvoda. IFO Institut iz Münchena je njemački ekonomski institut i think tank, poznat po strateškim analizama, empirijskim istraživanjima i analizi gospodarske politike, kao i po svom Ifo Business Index klime, koji mjesečno prati gospodarsko stanje Savezne Republike Njemačke. Indeks čine dva ključna čimbenika: sadašnje stanje poslovne klime i očekivanja za buduću poslovnu klimu. Ifo indeks poslovne klime porastao je na 89,0 bodova u kolovozu, s 88,6 bodova u srpnju, odnosno u lipnju 88,4 bodova, no to je i dalje ispod dugoročnog prosjeka (oko 96 bodova), još od početka rata u Ukrajini, koji jako utječe na njemačke ekonomske pokazatelje. Zabilježeni porast rezultat je poboljšanih očekivanja među tvrtkama. Međutim, trenutna situacija ocijenjena je kao lošija, što je odraz i dalje slaboga i vrlo slaboga oporavka njemačkoga gospodarstva (IFO Institut iz Münchena, mjesečni izvještaj poslovne klime, <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index-germany>. 5.9.2025.) Strateški fokus njemačkoga gospodarstva je na izvozu, a na njemačku se državu lako projektiraju nesigurnosti vezane za njezinu okolinu. Kina je u njemačkoj geoekonomskoj strategiji partner broj jedan zbog veličine i brzog rasta kineskoga gospodarstva, a iz tog se razloga nesigurnosti povezane sa američko – kineskim trgovinskim ratom bez poteškoća odraze na ishode njemačkog gospodarstva. Ifo očekivanja izvoza u Saveznoj Republici Njemačkoj pogoršala su se u kolovozu, pala na -3,6 bodova, s -0,3 boda u srpnju. „Razočarenje se širi u izvoznom poslovanju. Iako je carinska stopa od 15 posto iz SAD-a manja od strahova, ipak će oslabiti izvozni zamah. “Proizvođači hrane i pića pretrpjeli su veliki udarac, a izgledi za izvoz postali su primjetno lošiji. Tvrtke u proizvodnji i preradi metala također očekuju pad međunarodne prodaje. Malo je kretanja u strojarstvu. Isto vrijedi i za proizvođače opreme za obradu podataka. U kemijskoj industriji postoji oprezni optimizam, a tvrtke očekuju povećanje izvoza. To se odnosi i na industriju namještaja i proizvođače električne opreme (IFO institut iz Münchena, izvještaj izvoznih očekivanja, <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-26/german-export-expectations-deteriorate-august-2025>, 2.9.2025.).

Slika 1. Njemačka izvozna očekivanja po industrijama.

ifo Export Expectations
Balances; seasonally adjusted

Source: ifo Business Survey, July 2025.

© ifo Institute

Izvor: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-26/german-export-expectations-deteriorate-august-2025>, 2.9.2025.).

Slika2. Njemačka izvozna očekivanja od 2014-2025.

ifo Export Expectations for Manufacturing
Seasonally adjusted

Source: ifo Business Survey, August 2025.

© ifo Institute

Izvor: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-26/german-export-expectations-deteriorate-august-2025>, 2.9.2025.).

Tablica 1. Ključne prognoze za Saveznu Republiku Njemačku

Godina	2023.	2024.	2025.	2026.
Bruto domaći proizvod (postotna promjena u odnosu na prethodnu godinu)	-0,3	-0,2	0,3	1,5
Zaposlenost (1.000 osoba)	46 011	46 081	46 055	46 176
Nezaposlenost (1.000 osoba)	2 609	2 787	2 948	2 855
Stopa nezaposlenosti (u % civilne radne snage)	5,7	6,0	6,3	6,1
Potrošačke cijene (postotna promjena u odnosu na prethodnu godinu)				
Ukupna inflacija	5,9	2,2	2,1	2,0
Temeljna inflacija (bez energije)	6,0	2,9	2,6	2,3
Financijska bilanca opće države				
milijardi eura	- 103,8	- 115,6	- 101,5	- 156,9
u % BDP-a	-2,5	-2,7	-2,3	-3,4
Stanje na tekućem računu				
milijardi eura	232,8	246,7	236,3	226,7
u % BDP-a	5,6	5,7	5,3	4,9

Izvor : <https://www.ifo.de/en/survey-results.1.9.2025>.

Njemačka je široko poznata po svom izvozu, a Europska unija je i dalje najvažnije tržište njemačkih proizvoda budući da gotovo 60 % (59,2) njemačkog izvoza odlazi upravo u članice Unije (Dettke, 2014). Međutim, azijska tržišta postaju sve primamljivija njemačkoj proizvodnji pa tako bez Kine, Volkswagen i Audi teško da bi postali vodećim svjetskim proizvođačima automobila, što se odnosi i na Mercedes Benz, BMW i Porsche. Iako europsko i američko tržište za njemačko gospodarstvo postaje nedovoljno relevantno, azijsko je tržište najperspektivnije, odnosno najobavećavajuća su buduća tržišta zemalja u usponu, poput Rusije, Indije i Kine. Kako bi Savezna Republika Njemačka provela svoju strategiju ključnim joj se partnerom smatra Kina. Od 2005. do 2011. godine njemački izvoz u Kinu porastao je za iznenađujućih 206 %, što je potpuno nezanemarivo s obzirom na 24 % porasta za Europsku uniju i 6,3 % za SAD (Dettke, 2014). Commerzbank, očekuje da će Kina ponovno zauzeti svoju poziciju najvećega trgovinskoga partnera Savezne Republike Njemačke u 2025. godini zbog

obnovljenih američkih tarifa koje utječu na njemački izvoz u SAD (Commerzbank AG, Frankfurt/Main, Odjel za istraživanje grupe (GM-R): Ekonomska istraživanja, <https://www.commerzbank.de/group/research/economic-briefing/chinaeconomy1508.pdf> 9.9.2025.).

Slika 3. SWOT ANALIZA NJEMAČKO-KINESKIH GEOEKONOMSKIH ODNOSA

SNAGA

Ukupni izgledi za izvoz poboljšao se u srpnju 2025. godine, pomaknuvši se na -0,1 bodova s -3,6 bodova u lipnju, što sugerira uravnoteženije izgleda nakon razdoblja pada.

SLABOST

Velike razlike između industrijskih sektora. Dok automobilska i industrija raznih napitaka očekuju porast, sektori proizvodnje metala i opreme za obradu podataka/elektroničkih proizvoda predviđaju pad izvoza. Njemački izvoz u Kinu pao je početkom 2025. godine, trend koji se pripisuje slabljenju kineske potražnje i povećanoj konkurenciji. Prognozu rasta BDP-a za Njemačku u 2025. je 0,2 % u rujnu 2025., glavni razlog nepovoljni utjecaj američkih carina i nedostatak ruskih energenata.

PRIJETNJA

Utjecaj američkih carina; ponovno uvođenje američkih carina moglo dovesti do značajnoga pada njemačkoga izvoza u SAD (potencijalno za 38,5 %) i smanjenja izvoza u Kinu (za 4,7 %).

MOGUĆNOST

Promjena statusa trgovinskoga partnera .Kina će zbog iznimno jakoga utjecaja obnovljenih američkih carina vjerojatno ponovo preuzeti svoju poziciju najvećega njemačkoga trgovinskog partnera od SAD-a tijekom 2025. godine.

Izvor : izradio autor Šarić M. prema ; <https://www.ifo.de/en/publications.9.9.2025>.

Udio njemačkih proizvodnih tvrtki koje se oslanjaju na važne inpute iz Kine pao je s 46 posto u veljači 2022. godine na 37 posto u veljači 2024. godine. Slični padovi mogu se primijetiti u veleprodaji (2024.: 35 posto, 2022.: 44 posto) i maloprodaji (2024.: 36 posto, 2022.: 43 posto). Udio tvrtki koje planiraju smanjiti uvoz iz Kine također je znatno pao i iznosi 38 posto

u proizvodnji (2022.: 45 posto). Rastuća politička nesigurnost postala je jedan od glavnih razloga za planove smanjenja uvoza iz Kine (65 posto), uz opće napore tvrtki za diverzifikaciju (80 posto). (IFO institut iz Münchena, izvještaj o njemačko-kineskim trgovinskim odnosima, slučajevi njemačkih tvrtki; <https://www.ifo.de/en/econpol/publications/2024/working-paper/zeitenwende-german-chinese-trade-relations-evidence-german-firm>. 9.9.2025.). Njemačka geoe ekonomska strategija koja se temeljila na tri ključna elementa i to :

1. njemačka produktivnost,
2. ruski energenti i
3. izvoz u brzorastuće kinesko gospodarstvo,

dolazi u pitanje zbog kontinuirane političke i ekonomske nestabilnosti naročito nakon ruske agresije na Ukrajinu i američkog uvođenja carina. Zabilježeni porast Ifo indeksa u 2025. godini još uvijek ne sugerira potpuni oporavak, već prilagodbu na visoke cijene energije i rekonfiguraciju opskrbnih lanaca uslijed smanjenoga izvoza na kinesko tržište.

4. ZAKLJUČAK

Geoeconomija predstavlja strateški rasplet geopolitike u kojemu američko-kineski trgovinski sukob izravno korelira s njemačkom gospodarskom stabilnošću. Dosadašnja njemačka geoe ekonomska strategija, temeljena na jeftinim ruskim energentima i neometanom izvozu u Kinu, trajno je narušena geopolitičkim promjenama u 2025. godini. Analiza ukazuje na to da su povećanje otpornosti, diverzifikacija izvora energije i jačanje tehnološke konkurentnosti ključni faktori oporavka.

Preporuke za njemačku ekonomsku politiku, temeljene na istraživanjima OECD-a (2025), uključuju hitnu implementaciju strategije ekonomske sigurnosti koja bi smanjila kritičnu ovisnost o Kini, uz istovremeno smanjenje birokratskih prepreka za inovacije. U novom geoe ekonomskom poretku, Njemačka više ne može biti pasivni korisnik globalizacije, već aktivni arhitekt europske ekonomske neovisnosti kroz ubrzanu energetska tranziciju i inovacijska moć.

LITERATURA :

Blackwill, R. D., & Harris, J. M. (2016). War by other means: Geoeconomics and statecraft. Harvard University Press.

Clayton, C., Maggiori, M., & Schreger, J. (2023). A framework for geoeconomics (NBER Working Paper 31852).

Dettko, D. (2014). Germany: The geopolitical uncertainties of a geo-economic power. U D.

Dettke (Ur.), Germany: The geopolitical uncertainties of a geo-economic power.

Khasnobis, H. (2018, 15. studenoga). Geopolitics in 21st century. Millennium Post. <http://www.millenniumpost.in/opinion/geopolitics-in-21st-century-306546>

Lacoste, Y. (2006). Géopolitique, la longue histoire d'aujourd'hui. Larousse.

Mair, S. (2020). From geopolitics to geoeconomics. <https://deutschland-und-die-welt-2030.de/en/article/from-geopolitics-to-geoeconomics/>

Mattlin, M., & Wigell, M. (2016). Geoeconomics in the context of restive regional powers. Asia Europe Journal, 14(2). doi.org

Sarich, M., & Rosi, B. (2019). Comparison of corporate culture in Croatia and Germany. Journal of Business and Economic Development, 4(4), 149-154. doi.org

Schneider-Petsinger, M. (2020). Geoeconomics explained. www.chathamhouse.org

Thoenig, M. (2024). Trade policy in the shadow of war: A quantitative toolkit for geoeconomics [Working Paper].

Internet izvori:

Commerzbank AG (2025). China Economy Update, Frankfurt/Main, Odjel za istraživanje grupe (GM-R). Dostupno na: <https://www.commerzbank.de/group/research/economic-briefing/chinaeconomy1508.pdf> (Pristupljeno: 9.9.2025.).

IFO Institut (2025). ifo Business Climate Index Germany, München. Dostupno na: <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index-germany> (Pristupljeno: 5.9.2025.).

IFO Institut (2025). German Export Expectations Deteriorate, München. Dostupno na: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-26/german-export-expectations-deteriorate-august-2025> (Pristupljeno: 2.9.2025.).

IFO Institut (2025). Zeitenwende in German-Chinese Trade Relations: Evidence from German Firms, München. Dostupno na: <https://www.ifo.de/en/econpol/publications/2024/working-paper/zeitenwende-german-chinese-trade-relations-evidence-german-firm> (Pristupljeno: 9.9.2025.).

OECD (2025). OECD Economic Surveys: Germany 2025. Dostupno na: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-germany-2025_39d62aed-en.html (Pristupljeno: 11.12.2025.).

